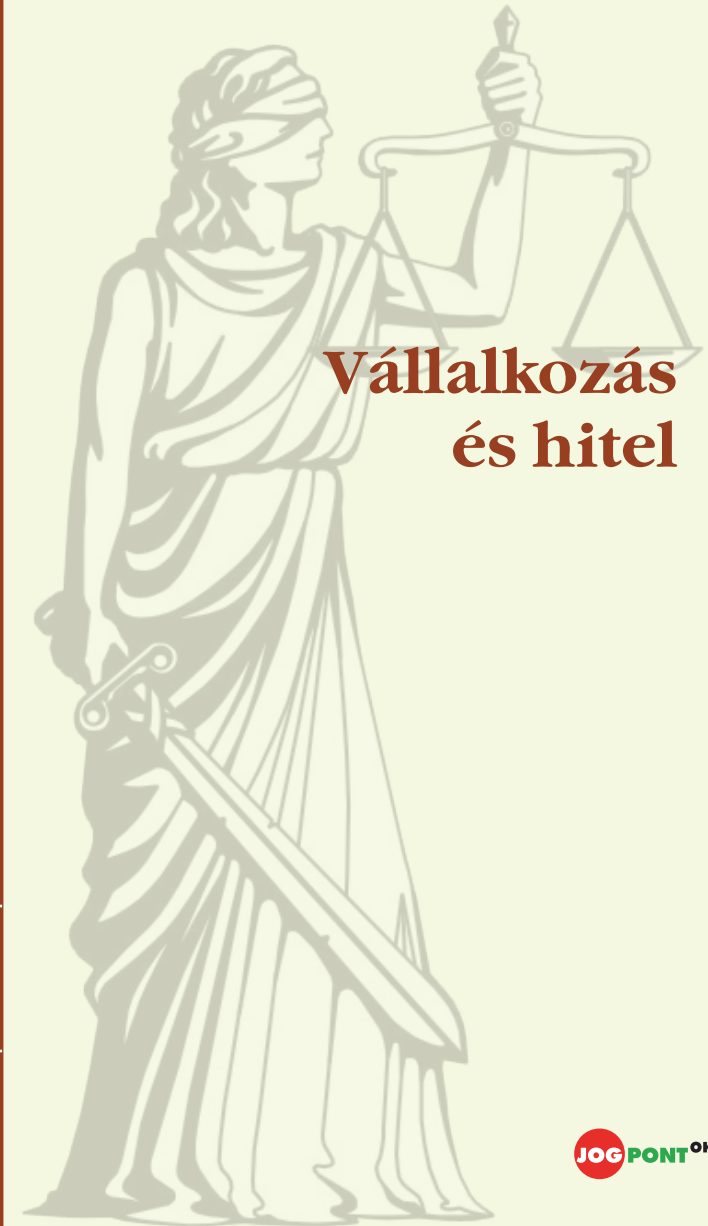

CÉGJOG

Vállalkozás és hitel

JOGPONTOK
KISKÖNYVTÁR

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

JOGPONTOK

Impresszum

Írta: Neiger, Kókai, Papp ügyvédi iroda

Lektor: Dr. Neiger Tibor egyetemi docens

Felelős kiadó: Magyar Ipar szövetség, Dr. Vadász György elnök

A kiadvány a GINOP 5.3.3.-15-2015-00003

„Közép-dunántúli JOGpontok”

Jogszerű foglalkoztatást célzó szolgáltatás nyújtása
projekt keretében készült.

Nyomda: Kettőspont Kft., Tata

Felelős vezető: A Kft ügyvezetője

2017

VÁLLALKOZÁS ÉS HITEL

Tartalomjegyzék

Egyéni és társas vállalkozások közötti különbségek	3
Nyilvántartás	4
Egyéni cég	7
Társas vállalkozás	8
Betéti társaság	9
Mikro-vállalkozások jogszabályi háttere	10
Önálló-partner-kapcsolt vállalkozás	11
Társas vállalkozások hitelfelvétele a cégjog rendszerében	12
Felelősség a vállalkozás által felvett hitelért	15
Hitelgarancia vállalás	18
Egyéni vállalkozó felelőssége	19

Egyéni és társas vállalkozások közötti különbségek

Mielőtt a vállalkozásokról beszélnénk, tisztáznunk kell, hogy kétféle vállalkozást különböztetünk meg, részben az egyéni vállalkozást, részben pedig a társas vállalkozásokat.

Az egyéni vállalkozás gyakorolható egyéni vállalkozóként, vagy egyéni cégeként. A rájuk vonatkozó szabályozás az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. Tv. (a továbbiakban: Evtv.).

A törvény meghatározza, hogy egyéni vállalkozó, vagy egyéni cég kizárólagosan természetes személy lehet. A természetes személy üzletszerűen, rendszeresen, nyereség és vagyonszerzés céljából, saját gazdasági kockázatvállalása mellett folytatott gazdasági tevékenységét végezheti egyéni vállalkozóként. Van néhány olyan tevékenység, amelyre azonban külön, ágazati szabályok vonatkoznak. Ilyen a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti mezőgazdasági őstermelői tevékenység, a szolgáltató állatorvosi tevékenység, az ügyvédi tevékenység, az egyéni szabadalmi ügyvivői tevékenység, a közjegyzői tevékenység, illetve az önálló bírósági végrehajtói tevékenység. Ezekre saját ágazati törvényük vonatkozik, bár például a mezőgazdasági őstermelői tevékenység kivételével a többi tevékenység az egyéni vállalkozóhoz hasonló módon adódik.

Egyéni vállalkozó nem csupán magyar állampolgár lehet, hanem a Európai Unió tagállamának állampolgára is, illetve azok a személyek, akik bevándoroltak, vagy letelepedtek az országban. A törvény kizárja az egyéni vállalkozók köréből a kiskorú személyeket,

illetve azokat, akik cselekvőképességet érintő gondnokság alatt állnak. Nem végezhet egyéni vállalkozói tevékenységet az sem, akit meghatározott büncselekmények miatt jogerősen egy évet meghaladó, és végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték egész addig, amíg az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesül. Nem lehet egyéni vállalkozó az egyéni cég tagja, vagy gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja (ilyenek a közkereseti társaság tagjai és a betéti társaságok beltagjai).

A törvény azt is meghatározza, hogy egy természetes személy egyidejűleg csupán egy egyéni vállalkozói jogviszonyban állhat, több egyéni vállalkozása ugyanannak a természetes személynek nem lehet. Az egyéni vállalkozás annak nyilvántartásba vétele napjától folytatható, ahogy ezt kimondta – egyébként más jogkérdéshez kapcsolódóan – a Kúria az EBH 2016. M.33. számú határozatában (lásd az internetes közzététel 1. számú mellékleteként).

Nyilvántartás

A 379/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 290. § (10) bekezdése szerint az egyes vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos ügyekben eljáró szerv 2017. január 1. napjától a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala. Ez a szerv tartja nyilván az egyéni vállalkozók adatait, ebben a nyilvántartásba rögzítik az egyéni vállalkozó természetes személy azonosító adatait, lakcímét, állampolgárságát, a nyilvántartásba történő feltétel napját, főtevékenységét, továbbá a tevékenységi köreit, székhelyét, telephelyét, illetve telephelyeit, továbbá fióktelepét, illetve fióktelepeinek a címét, tehát ez a jogszabály szövege szerinti nyilvántartó szerv. A telephely a szék-

helyel azonos közigazgatási területen található, a fióktelep a székhelytől eltérő közigazgatási területen van. Az egyéni vállalkozónak statisztikai számjele és nyilvántartási száma van, és rendelkezhet egyéni vállalkozói igazolvánnyal, amelynek számát, kiállításának helyét és keltét, a kiadó hatóság megnevezését, illetve az egyéni vállalkozó törlésének időpontját és okát tartalmazza. A 2017. január 1-től hatályba lépett új szabályozás értelmében a Kormányrendeletben jelöli ki az egyéni vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos ügyekben eljáró Hatóságot. Ez a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (KEKKH) jelenleg. A nyilvántartást vezető szerv, mint fentebb már jeleztük, vezeti az egyéni vállalkozók nyilvántartását, és működteti a nyilvántartási és ügyviteli feladatokat szolgáló informatikai rendszer, míg a Hatóság országos illetékességgel ellátja az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének és megszüntetésének bejelentésével kapcsolatos feladatokat, regisztrációt biztosít az elektronikus azonosítással és biztonságos kézbesítési szolgáltatással nem rendelkező bejelentő részére, kiállítja és nyilvántartja az egyéni vállalkozói igazolványokat, az egyéni vállalkozó székhelyén hatósági ellenőrzést folytat.

2017. január 1-től kezdődően az egyéni vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos minden teendő elektronikus úton, elektronikus azonosítást követően folyik, de lehetőség van arra is, hogy ezeket az egyéni vállalkozó személyesen a hatóságnál kezdeményezze, de itt csupán a regisztrációt kapja meg a Kormány által nyújtott elektronikus azonosítási szolgáltatáshoz és biztonságos kézbesítési szolgáltatáshoz. Így tehát kizárólag elektronikus úton lehet egyéni vállalkozóvá válni, az egyéni vállalkozás bármely adatát módosítani,

illetve az egyéni vállalkozás megszüntetését bejelenteni, de ha valaki egyéni vállalkozóról kíván informálódni, azt is csupán a Hivatal honlapjáról teheti meg.

Az egyéni vállalkozónak igazolvánnyal rendelkeznie nem kell, csupán nyilvántartási számmal, ezt azonban az egyéni vállalkozással kapcsolatos minden tevékenysége során (így például szerződéskötés esetében, számla kiállításakor, számviteli bizonylat kiállításakor, stb.) fel kell tüntetnie. Lehetőség van azonban arra, hogy az egyéni vállalkozó a Hatóságtól egyéni vállalkozói igazolvány kiállítását kérje. Az igazolvány a kiállításának napján fennálló, az egyéni vállalkozók nyilvántartásában szereplő adatokat igazolja csupán, tehát az igazolvány felmutatásának időpontjában érvényes adatok csupán a nyilvántartásból ellenőrizhetők.

A 2017. január 1-én egyéni vállalkozói igazolvánnyal – eddig az időpontig ennek a kiállítása volt a feltétele az egyéni vállalkozói tevékenységnek – rendelkező vállalkozóknak teendőik nincsenek, a jelenlegi nyilvántartás adatai automatikusan átkerülnek az elektronikusan vezetett nyilvántartásba.

Az egyéni vállalkozó bármely adatának változását – és természetesen a tevékenység gyakorlásával kapcsolatos adatok is idetartoznak – köteles a változástól számított 15 napon belül elektronikusan a nyilvántartást vezető szervnél, tehát a járási (fővárosi kerületi) hivatalnál bejelenteni.

Az egyéni vállalkozó ezen tevékenységéből eredő kötelezettségéért teljes vagyónával felel.

Egyéni cég

Lehetőség van azonban arra, hogy az egyéni vállalkozó egyéni céget hozzon létre, de ebben az esetben az egyéni vállalkozását ezzel egyidejűleg meg kell szüntetnie. Természetesen bármely, az előzőekben említett természetes személynek joga van arra – és nem csupán az egyéni vállalkozónak -, hogy egyéni céget alapítson. Az egyéni cég jogképes, cégneve alatt jogokat szerezhet, és kötelezettségeket vállalhat, tulajdont szerezhet, pert indíthat és perelhető. Az egyéni céget a cégjegyzékbe be kell jegyezni, amelyet a tevékenység helye szerint illetékes törvényszék cégbírósága végez el. Alapító okirattal jön létre, amelyet közjegyzőnek kell készítenie, vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba kell foglalni.

Az egyéni cégnek lehet jegyzett tőkéje, amely amennyiben 200.000,- Ft-nál kevesebb, kizárólag pénzbeli betét lehet, ezt meghaladó összeg esetén azonban lehet részben pénzbeli, részben tárgyi eszközből (nem pénzbeli hozzájárulásból) álló vagyoni betét. Ennek a vagyoni betétnek az értékét az alapító a bejegyzés iránti kérelemben jelöli meg. Ebből a tőkéből a tag javára – a tagsági jogviszonyra figyelemmel – kifizetést a Polgári Törvénykönyvnek (2013. évi V. Tv., a továbbiakban: Ptk.) a korlátolt felelősségű társaságokra vonatkozó szabályai szerint lehet teljesíteni. Ez értelemszerűen annyit jelent, hogy a korlátolt felelősségű társaságokra vonatkozó szabályok alkalmazásával lehetőség van a jegyzett tőke csökkentésére, és a csökkentett mértékű összegnek a tag részére történő kifizetésére.

Az egyéni vállalkozó is, az egyéni cég tulajdonosa is tevékenységét személyesen végzi, de annak nincs akadálya, hogy alkalmazottakat

foglalkoztassanak. Az egyéni cég gazdasági társasággá alakulhat át (természetesen a Ptk. rendelkezéseinek megfelelő átalakulással), illetve a megszüntetése általában azonos módon történik a gazdasági társaságokéval. Így egyéni cég felszámolásának is helye lehet.

Társas vállalkozás

Az egyéni vállalkozóval, illetve egyéni céggel ellentétben a már említett Ptk. rendszere szabályozza a társas vállalkozásokat. A szabályozás többrétű az alábbiak figyelembevételével. A Ptk. Első Könyve az alapvető rendelkezéseket tartalmazza, amely minden egyes Ptk-beli rendelkezés értelmezését, alkalmazását meghatározza. Ezek az alapvető rendelkezések, tehát a Ptk. Harmadik Könyvében található részletszabályokra is vonatkoznak. A Ptk. Harmadik Könyve a jogi személyek fogalmát adja meg – valamennyi gazdasági társaság jogi személy 2014. március 15. napjától kezdődően -, és a jogi személyekre vonatkozó rendelkezése tartalmazzák azokat az általános szabályokat, amelyek valamennyi jogi személyre vonatkoznak. A Ptk. Harmadik Könyvének első részét követően a második rész az egyesület fogalmával, szabályaival foglalkozik, amely a jogi személyeken belül az összes egyesületre az irányadó szabályokat tartalmazza. A Ptk. Harmadik Könyvének harmadik része foglalkozik a gazdasági társaságokkal. Munkánk szempontjából a további részek nem érdekesek.

A gazdasági társaságokra vonatkozó harmadik rész először úgyszintén az általános rendelkezéseket tartalmazza, majd külön-külön rendelkezést tartalmaz minden egyes gazdasági társaságra, mert csupán az a szervezet lehet gazdasági társaság, amely a Ptk. Harna-

dik Könyve harmadik részében szerepel. Ilyen gazdasági társaság a közkereseti társaság, amelynek tagjai közös gazdasági tevékenység végzése érdekében kötnek társasági szerződést, a társaság részére vagyoni hozzájárulást teljesítenek, és a társaságnak a társasági vagyon által nem fedezett tartozásaiért korlátlanul és egyetemlegesen helytállnak. Így tehát a közkereseti társaság valamennyi tagját azonosan és teljes vagyonukra kiterjedően terheli a tartozásokért helytállási kötelezettség. A közkereseti társaság vezetője a tagok közül kijelölt vagy megválasztott egy vagy több ügyvezető, de ennek hiányában valamennyi tag ügyvezetőnek minősül.

Betéti társaság

Ehhez képest a betéti társaságnak legalább egy beltagja van, és van legalább egy kültagja, de a tagok közül csak a beltag – vagy a beltagok – tartoznak teljes vagyonukkal felelősséggel a társasági vagyon által nem fedezett kötelezettségeikért. A felelősségük a teljes vagyonukra kiterjed, és amennyiben több beltag van, egyetemlegesen – tehát mindannyian ugyanúgy – felelősséggel tartoznak a tartozásért. A korlátolt felelősségű társaság tartozásáért csupán a társaság vagyona felel, itt a tagoknak nincs közvetlen felelősségük a társaság tartozásaiért, és ugyanez a helyzet a részvénytársaságnál is, akár zártkörűen működő, akár nyilvánosan működő részvénytársaságról van szó. Természetesen a vezető tisztségviselőknek és a tagoknak itt is lehet személyes felelősségük a társaság tartozásáért, erre a későbbiekben fogunk kitérni.

Az egyéni, illetve a társas vállalkozások közül a kis-és középvállalkozások teszik ki a magyar gazdaság döntő részét, a foglalkoz-

tatottak nagy részének ők adnak munkát, az adók, a járulékok nagyobb hányadát fizetik be, ezért a kis-és középvállalkozásokról, azok fejlődése támogatásáról külön törvény rendelkezik, a 2004. évi XXXIV. Tv., a továbbiakban a Kkvtv.

A törvény a mikro, a kis és a középvállalkozásokat határozza meg, és velük kapcsolatosan tartalmaz rendelkezéseket. Ezeket együttesen KKV-nak (kis-és középvállalkozásnak) nevezi a törvény, és ide azok a vállalkozások – hangsúlyozzuk, az egyéni vállalkozások is ide tartoznak, de az egyéni cégek is – tartoznak, ahol az összes foglalkoztatotti létszám 250 főnél kevesebb, és az éves nettó árbevétel legfeljebb 50.000.000 eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43.000.000 eurónak megfelelő forintösszeg. Ezeket nevezzük egyébként középvállalkozásoknak.

A KKV-kon belül kisvállalkozásnak minősül az a vállalkozás, ahol az összes foglalkoztatotti létszám 50 főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10.000.000 eurónak megfelelő forintösszeg.

Mikro-vállalkozások jogszabályi háttere

Ezekhez képest is léteznek mikro-vállalkozások, ahol az összes foglalkoztatotti létszám 10 főnél kevesebb, éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2.000.000 eurónak megfelelő forintösszeg. Ha egy vállalkozás megfelel a fenti kritériumok közül bármelyiknek is, azonban az államnak vagy önkormányzatnak közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése van a vállalkozásban, és ennek alapján az államot, vagy az önkormányzatot a tőke alapján,

vagy szavazati jog alapján külön-külön, vagy együttesen 25 %-ot meghaladó mérték illeti meg, a vállalkozás nem minősül KKV-nak.

Önálló - partner - kapcsolt vállalkozás

A KKV-kon belül megkülönböztetünk önálló vállalkozást, partnervállalkozást, illetve kapcsolódó vállalkozást. Ennek szabályait a Kkvtv. 4. §-a határozza meg (lásd az internetes közzététel 2. számú mellékleteként).

A partner, illetve a kapcsolódó vállalkozás meghatározásának azért van jelentősége, mert előfordulhat, hogy egy vállalkozásnak több másik vállalkozásban van többségi részesedése, vagy van azonos tulajdonosa, ebben az esetben az adott vállalkozások éves nettó árbevétele, mérlegfőösszeg illetve alkalmazotti létszámát össze kell számítani. Amennyiben egymást követő két gazdasági évben a vállalkozások együttes létszáma meghaladja a 250 főt, vagy meghaladja az 50.000.000 eurónak megfelelő forintösszeget az éves nettó árbevétel, illetve 43.000.000 eurónak megfelelő forintösszeget a mérlegfőösszeg, a továbbiakban az adott vállalkozást, illetve vállalkozáscsoportot nem lehet KKV-nak minősíteni.

A KKV csoportba tartozás azért lényeges a gazdálkodó szervezetek részére, mert az állam kifejezetten felvállalja a KKV-nak az egyéb gazdasági társaságokhoz képest könnyített, a többi vállalkozáshoz képest előnyben részesítő tevékenységet. Az állam ugyanis minden évben a központi költségvetésről szóló törvényben külön erre a célra előirányzatot (célelőirányzat) hoz létre, és a célelőirányzat terhére a KKV-kat támogatja. A támogatási programokat, célokat a Kkvtv. 7. § határozza meg (lásd az internetes közzététel 3. számú

mellékleteként), és ide tartozik a 7. § (2) bekezdés g) pontja szerint a hitelhez jutás lehetőségeinek bővítése. Az ezekhez kapcsolódó állami feladatokat a gazdaságpolitikáért felelős miniszter (jelen esetben a Nemzetgazdasági Miniszter) hangolja össze. A Kormány köteles két évente az Országgyűlés elé terjeszteni a Miniszter által kidolgozott, a KKV-k helyzetét, gazdálkodási feltételrendszerét, a vállalkozásfejlesztés érdekében megtett intézkedéseket, valamint a KKV-k részére nyújtott állami támogatások eredményeit bemutató jelentést. Létre kell hozni a Vállalkozásfejlesztési Tanácsot, melynek elnöke a gazdaságpolitikáért felelős miniszter, tagjai a Kormány által külön rendeletben kijelölt miniszterek egy-egy képviselője, az országos gazdasági kamarák elnökei, vagy a helyettesítésükre meghatározott személy, illetve különböző országos szövetségek (például a VOSZ, MGYOSZ, KISOSZ, IPOSZ, stb.) elnökei, vagy a helyettesítésre meghatalmazott személyek. A Vállalkozásfejlesztési Tanács ülésein tanácskozási joggal vehetnek részt a Kkvvtv. 16. § (3) bekezdésében felsorolt szervek képviselői (lásd az internetes közzététel 4. számú mellékletében).

Társas vállalkozások hitelfelvétele a cégjog rendszerében

A mikro, a kis és a középvállalkozások életében rendkívül nagy helyet foglal el a gazdálkodásukat – esetlegesen reorganizációjukat – támogató pályázati lehetőségek felhasználása, illetve a hitelek igénybevétele. Hitelezési tevékenységet bankok, pénzügyintézetek folytathatnak, tehát csupán ezek a pénzügyi intézmények jogosultak arra, hogy a KKV-k részére hitelt nyújtsanak. Van arra egyébként lehetőség, hogy a gazdálkodó szervezetek egymás tevékenység-

gét hitel nyújtásával is kiegészítsék, ennek azonban feltétele, hogy üzletszerűen hitelnyújtással a gazdasági társaságok nem foglalkozhatnak. Ha egy gazdasági társaság egy naptári éven belül kétszer, vagy több alkalommal nyújt hitelt, az már üzletszerűnek minősíthető.

Eltér ettől és más szabályok vonatkoznak az áruhitel intézményére. Annak ugyanis nincs akadálya, hogy egy ügynevezett beszállító áruját a vevő részére hitelbe adja, azaz hogyha a vételárat a vevő meghatározott – általában kétszer-hat hónap – időtartam alatt legyen köteles kifizetni.

A banki hitelezés a Magyar Nemzeti Bank felügyelete alatt folyik, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. Tv. (a Hptv.) szabályozza. Ez a törvény határozza meg, hogy milyen úton, módon lehet, milyen feltételek teljesítésével hitelintézetek, illetve pénzügyi vállalkozást létrehozni, ezek hogyan működhetnek, és a hitelezéssel kapcsolatos fontosabb szabályokat, előírásokat is a Hptv. tartalmazza (elsősorban a VI. Fejezetben).

A vállalkozásoknak hitelfelvételkor elsősorban a banki szabályokat kell betartania. A bank meghatározza ugyanis, hogy milyen formanyomtatványokat kell ebben a körben használni, de egyben a bank üzletszabályzata általánosságban előírást tartalmaz arra vonatkozóan is, hogy milyen feltételeknek kell egy vállalkozásnak megfelelnie ahhoz, hogy hitelt vehessen igénybe.

Egyéni vállalkozó, illetve egyéni cég esetén mindig a tulajdonos, tehát a természetes személy dönt arról, hogy hitelt igénybe kíván-e venni, vagy sem. Nyilván ehhez nem elegendő a vállalkozó ezirá-

nyú elhatározása, kell is találnia olyan bankot, illetve pénzügyintézetet, pénzügyi vállalkozást, amelyik hajlandó részére hitelt biztosítani. A gazdasági társaságok esetében ennél azért bonyolultabb a helyzet, mert ott az adott gazdasági társaság nevében a vezető tisztségviselők járnak el (közkereseti társaság, betéti társaság és korlátolt felelősségű társaság esetében az ügyvezető, részvénytársaság esetében formájától függően igazgatóság, igazgató tanács vagy vezérigazgató), azonban minden társasági formánál vannak olyan szabályok, amelyek a vezető tisztségviselő önálló döntését korlátozzák, vagy korlátozhatják. Például közkereseti társaság több ügyvezetője esetében bármelyik ügyvezető tiltakozhat a másik ügyvezető által tervezett hitelfelvétel ellen, ebben az esetben a hitelfelvételre addig nem kerülhet sor, amíg ebben a kérdésben a tagok gyűlése nem határoz (Ptk. 3:145. § (1) bekezdése). A betéti társaságra a közkereseti társaság szabályait kell alkalmazni, tehát több ügyvezető esetén ugyanez a helyzet.

A korlátolt felelősségű társaság esetében a társasági szerződésben kell meghatározni a taggyűlés hatáskörébe tartozó kérdésekben való döntést. Amennyiben a tagok úgy határoznak, hogy a hitelek felvételéhez taggyűlési döntés szükséges, e nélkül a hitelfelvételre nem kerülhet sor. A részvénytársaság alapszabályában kell meghatározni a közgyűlés hatáskörét – természetesen a törvényben megjelölt kötelező elemeken túlmenően -, és itt is lehetséges a hitelfelvétellel kapcsolatosan az igazgatóság (vezérigazgató) általános vezető tisztségviselői jogkörét korlátozni. Ebben az esetben is a hitelszerződés megkötéséhez közgyűlési jóváhagyás lehet szükséges, hogy lehet olyan szabályzat, amely szerint az igazgatóság csak egyhangúlag dönthet a hitelfelvételről.

Felelősség a vállalkozás által felvett hitelért

Amennyiben a vezető tisztségviselő akár felhatalmazás alapján, akár önállóan a társaság részére hitel felvételéről dönt, rendkívül körültekintően kell eljárnia. Mindig indokolt ebben a körben hozzáértő segítőt igénybe venni, aki segít felmérni a hitelt nyújtó bankok által követelt biztosítérendszer, a bankok által kikötött pénzügyi kondíciókat, tehát a kezelési költséget, esetlegesen rendelkezésre állási díjat, a hitel futamidejét, mert a vezető tisztségviselő személyes felelősséggel tartozik azért, hogy vezetői tevékenységét az adott gazdasági társaság érdekében, a jó gazda gondosságával eljárva végezze. Amennyiben ezt a kötelezettségét megszegi, az ezzel okozott kárért helytállni köteles, tehát az általa vezetett gazdasági társaság részére kártérítést köteles fizetni.

Természetesen nagyon nehéz összehasonlítani a különböző kondíciókat, mert a bankok eltérő módon, eltérő körben nyújtanak esetlegesen kedvezményt, és az is lehet, hogy a hitelnújtást ahhoz kötik, hogy az adott gazdasági társaság váltson bankot, és a hitelfelvétellel egyidejűleg számláját vagy számláit (vagy esetleg azok egy részét) a hitelnújtó banknál vezesse. A vezető tisztségviselő tehát ebben a körben akkor jár el gondosan, a társaság érdekét figyelembe véve, ha hozzáértőt von be a hitelfelvétel folyamatába. A vállalkozás hitelfelvételét a gyakorlatban mindig megelőzi a banknak a vállalkozás gazdasági helyzetét felmérő tevékenysége. Ebben a körbe a bankok mérleget, főkönyvi kivonatokat, a gazdálkodásra vonatkozó adatokat, illetve üzleti tervet kérnek a vállalkozástól. Fel szokták mérni azt a kört is, amelyik körben a vállalkozás biztosítékot tud nyújtani a bank részére. Így például amennyiben

jelzálogjogot, vagy árukészleten fennálló, a hitelbiztosítéki nyilvántartásba bejegyezhető zálogjogot ajánl fel a társaság, erről a bankok általában saját megbízottjai által készített vagyonértékelést kérnek. Amennyiben a vállalkozás kockázatosabbnak minősül, a bank jogosult kockázati felárat is kérni a hitelnyújtás fejében, tehát az üzletszabályzatában meghatározott kamatnál magasabb kamatot, vagy esetleg magasabb kezelési költséget köthet ki.

A bankok nagyon gyakran ragaszkodnak ahhoz is, hogy a megkötött hitelszerződést – természetesen a vállalkozás költségén – foglalják közjegyzői okiratba. Ennek az a jelentősége, hogy amennyiben a kölcsönszerződést, illetve annak a biztosítékokra vonatkozó részét közokiratba foglalták, a bank jogosult lesz közokiratba foglaltan – természetesen csak felmondási ok megvalósulása esetén – a hitelszerződést felmondani, és ebben az esetben azonnali végrehajtást kérhet a vállalkozással szemben. Ez annyit jelent, hogy a közjegyző a felmondás okiratba foglalása, illetve a végrehajtási kérelem benyújtása alkalmával haladéktalanul elrendeli a végrehajtást, a végrehajtás foganatosítása végett pedig megkeresi az illetékes végrehajtót, aki azonnal elkezd a végrehajtást. Nem szükséges tehát, hogy akár fizetési meghagyásos, akár bírósági peres eljárás során jogerős döntés állapítsa meg az adós vállalkozás tartozását, annak mértékét, kamatait, a bank közvetlenül, a bírói út kikerülésével elérheti, hogy az adósával szemben végrehajtási eljárás induljon.

A hitelek közül külön szükségesnek tartjuk kiemelni a Széchenyi hitelt. Ennek használt elnevezése a Széchenyi kártya, amely a mikro, kis-és középvállalkozások részére kialakított, kedvező kamatozású, államilag támogatott, likviditási problémákat kezelő hi-

telkonstrukció. Ilyen hitelnyújtással gyakorlatilag valamennyi bank foglalkozik, de foglalkoznak ilyennel takarékszövetkezetek is. A hitel felvételének előfeltétele, hogy az egyéni vállalkozó, az egyéni vállalkozás, vagy a mikro, kis-és középvállalkozás (KKV) legalább egy éve, vagy már régebben működjön. A hitel nem célhoz kötött, tehát szabad felhasználású, azaz a hitelt felvevő KKV nem köteles megjelölni azt a célt, amely megvalósítása érdekében a Széchenyi hitelt fel kívánja venni,

Fontos azonban tudni, hogy pénzügyintézet Széchenyi kártya hitelke-
ret biztosítása esetén általában ragaszkodik ahhoz, hogy a vállal-
kozás vezető tisztségviselői, illetve tagjai személyesen is vállaljanak
készfizető kezességet a hitel visszafizetéséért. Így tehát nyugodtan
mondható, hogy a Széchenyi kártya nem ingyen pénz, a látszat el-
lenére komoly következménye van annak, ha a hitelt nem megfele-
lően használja fel a vállalkozás, és azt bármely ok miatt nem tudja
visszafizetni.

Ilyen kikötést a pénzügyintézetek alkalmazhatnak egyéb hitelek nyúj-
tása esetén is, azonban a tag, illetve vezető tisztségviselő felelős-
sége nemcsak készfizető kezesség esetén állapítható meg a felvett
hitelért, illetve annak vissza nem fizetett részeiért és járulékaiért
(ügyleti kamata, késedelmi kamata, egyéb az üzletszabályzat szerint
felszámolható díjak, stb.).

Hitelgarancia vállalás

Hitelfelvétel esetén a garanciavállaláshoz segítséget is kaphatnak a vállalkozó

A Garantiqa Hitelgarancia Zrt-t (Garantiqa) 1992-ben a magyar állam, a legjelentősebb hazai kereskedelmi bankok, takarékszövetkezetek, és néhány vállalkozói érdekképviselői szövetség alapította abból a célból, hogy készfizető kezesség (garancia) vállalásával katalizátorként működjön közre a hazai kis- és középvállalkozások, valamint a munkavállalói résztulajdonosi program megvalósítására létrejövő szervezetek hitelezése során.

Alapvető célkitűzés a kkv-szektor fejlődésének elősegítése. Kezességet vállalás hitelhez, garanciához, lízing- és faktoring ügyletekhez.

A kezességvállalással a Társaság kötelezi magát arra, hogy az adós helyett fizet a pénzügyi intézménynek, ha az adós nem tesz eleget fizetési kötelezettségének.

A kezességvállalási kérelmet a pénzügyi intézmények (kereskedelmi bankok, takarékszövetkezetek, szerződött lízing és faktor partnereink) küldik meg. Az ügyletek során nem kerül a cég közvetlen kapcsolatba a forrást igénylő ügyfelekkel.

A kezességvállalás lehetővé teszi, hogy olyan életképes üzleti tervvel rendelkező kis- és középvállalkozások is forráshoz jussanak, akiknek nincs elegendő felajánlható biztosítékuk, ezért hitelezésük, támogatásuk túlzottan kockázatosnak minősülne.

A Garantiqa Hitelgarancia Zrt. készfizető kezességvállalás lehetővé

teszi, hogy olyan életképes kis- és középvállalkozások is forráshoz jussanak, akiknek nincs elegendő felajánlható biztosítékuk, ezért hitelezésük túlzottan kockázatosnak minősülne.

A Garantiqa a bankokkal áll közvetlen partneri kapcsolatban, a vállalkozások a bankok közvetítő szerepe segítségével igényelhetik a kezességvállalást.

A kezességvállalást részletes, egyedi bírálat vagy egyszerűsített bírálati eljárás keretében lehet igénybe venni.

A Garantiqa által támogatott különböző hitelfinanszírozási fajtákról „A KKV- k finanszírozásának, pénzügyi működésének alapvető tudnivalói „ című kiadványban található részletesebb leírás.

Egyéni vállalkozó felelőssége

Az egyéni vállalkozó és az egyéni cég tulajdonosa a jogszabályok előírásánál fogva teljes saját vagyonukkal felelnek az egyéni vállalkozás, illetve az egyéni cégek az egyéni cég vagyonával nem fedezett tartozásaiért. Így tehát személyes vagyonával felel az egyéni vállalkozó, illetve egyéni cég tulajdonosa a gazdálkodási tevékenység során felvett hitelek visszafizetéséért is. Ebbe a körbe tartoznak természetesen a lízingszerződések is, mert ezekkel a szerződésekkel lényegében hitelbe kapja meg a vállalkozás például a gépjárművet, a lízingdíj ugyanis munkánk szempontjából hitelnek fogható fel. A fizetési kötelezettséggel, a felelősséggel foglalkozik például a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.265/2012/9. számú határozata (lásd az internetes közzététel 5. sz. mellékleteként). Ugyanúgy a közkereseti

társaság valamennyi tagja és a betéti társaság valamennyi tagja is korlátlanul, saját vagyonával – és cégtársaival egyetemlegesen – felel a felvett, de vissza nem fizetett hitelért is. Amennyiben felróható módon járt el a társaság gazdálkodása körében, a betéti társaság kültagja is külön eljárási rend szerint felelőssé tehető. Ehhez az szükséges, hogy a kültag, vagy a kültagok többségi szavazatukat kihasználva veszteséges gazdálkodás folytatására utasították, vagy utasítják a társaság ügyvezetőjét. Hasonló szabályok vonatkoznak a korlátolt felelősségű társaságra, és a zártkörűen működő részvénytársaságra is, itt azonban csak abban az esetben, ha irányító tulajdonos megállapíthatóságára kerül sor.

Ezek a felelősségek a gazdasági társaságok esetében részben a Ptk-ban, részben pedig külön, egyéb jogszabályokban találhatók. Mint ahogy már jeleztük, a Ptk. Harmadik Könyve először általánosságban szabályozza a jogi személyeket (a Ptk. 3:3. § (2) bekezdése kimondja a jogi személy azon tagjainak korlátlan felelősségét, akik a jogi személy tagságából származó korlátolt felelősségükkel visszaéltek), és nem csupán a tagok esetleges felelőssége megállapítását teszi lehetővé, hanem előírja a vezető tisztségviselők részére is, hogy az általuk vezetett társaság érdekeinek elsődlegessége alapján kell tevékenységüket folytatni. Ennek megszegésével okozott kárért a vezető tisztségviselő felel a társasággal szemben, és ez a felelősség kimondásra kerül a Ptk. Harmadik Könyve gazdasági társaságokra vonatkozó általános részénél is (a Ptk. 3:112. § (2) bekezdés, és a 3:117. §), de szerepel az egyes társasági formáknál is. A gazdasági társaságok felszámolása esetén a felelősségi szabályo-

kat a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLII. Tv. (Cstv.) 33/A. § rendelkezik, melyet az internetes közzétételben 6. számú mellékletként közlünk. Ennek lényege, hogy attól az időponttól kezdődően, amikortól az érintett gazdálkodó szervezet felszámolással fenyegető helyzetbe került, annak vezető tisztségviselői, illetve irányításra jogosult tagjai tevékenységük során már nem a gazdálkodó szervezet érdekét, hanem a hitelezők érdekét kell, hogy elsődlegesnek tekintsék, és ennek megfelelően járjanak el. Így tehát, ha a jogszabálysértő magatartás hitelfelvétellel, vagy a hitel vissza nem fizetésével kapcsolatosan merül fel, az érintettek felelőssége megállapítható. Végelszámolás esetén hasonló szabályokat tartalmaz a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. Tv. (Ctv.) 118/A-118/C. §-a, melyet az internetes közzététel 7. számú mellékleteként közlünk.

A most tárgyalt felelősségi alakzatokat természetesen megelőzi magának a gazdálkodó szervezetnek a hitel visszafizetéséért fennálló felelőssége, azaz a hitelezőnek mindig elsősorban a gazdasági társasággal, az egyéni céggel, vagy az egyéni vállalkozónak a vállalkozói vagyonával szemben kell fellépni, mert a tartozásokért mindig az felel, akinél a tartozás keletkezik. Ha a gazdasági társaságnak, stb. a tartozás kifizetésére, megfizetésére nincs elegendő vagyona, akkor jöhet szóba a mögöttes felelősség, amely az előzőekben tárgyalt felelősségi alakzatokon, vagy közkereseti társaság tagságán, betéti társaság beltagságán, egyéni cég tulajdonosi minőségén, illetve egyéni vállalkozó esetén a vállalkozói mivoltan alapul. Lényeges kérdés a magánszemélyek vonatkozásában néhány szót említeni arról az esetről, ha a tartozásért helytállni

köteles magánszemély házasságban él. Ebben az esetben ugyanis nem csupán az őt megillető különvagyonnal felel, hanem felel a házastársával közös vagyon őt megillető részével. A Ptk. Negyedik Könyvének fő szabálya szerint a házastársakat a közös vagyomból egyenlő rész illeti meg, azonban lehetőség van arra, hogy házassági vagyoni szerződésben a házastársak ettől eltérjenek (Ptk. 4:63. § (1) bekezdés), amely azonban harmadik személyekkel (tehát például a hitelnyújtóval) szemben kizárólag akkor hatályos a Ptk. 4:65. § (2) bekezdése szerint, ha a házassági vagyoni szerződést a házassági vagyoni szerződések országos nyilvántartásába bevezették, vagy ha a házastársak bizonyítják, hogy ez a harmadik személy a szerződésük fennállásáról és annak tartalmáról tudott, vagy tudnia kellett. Ilyen szerződés hiányában – és akkor, ha erről a szerződésről a harmadik fél nem tudott, és nem is tudhatott – a felelősség a tartozásért fennáll a házastársi vagyoni közösség fele erejéig. A házastársi vagyoni közösséget a bíróság egyébként a Ptk. 4:54-4:56. §-ai szerint megszüntetheti (a jogszabály szövegét az internetes közzététel 8. számú melléklete tartalmazza), és erre legfőbb indokot az szolgáltatathat, ha az egyéni vállalkozást folytató másik házastárssal szemben (vagy a tulajdonát képező egyéni céggel, vagy olyan gazdasági társasággal szemben, amelyben a másik házastársat korlátlan felelősség terheli) végrehajtási eljárás, vagy gazdasági társaság esetén felszámolási eljárás indult. A vagyoni közösséget megszüntető határozat jogerőre emelkedését követő hónap utolsó napjától ebben az esetben megszűnik a vagyoni közösség, és megszűnik a házastárs tartozásáért való felelősség. Ezeknek hiányában azonban nincsen

lehetőség arra, hogy az egyébként gazdasági tevékenységet nem folytató házastárs kimentesse felelősségét, amit még a régi Ptk., illetve Gt. és Csjt. szabályai alapján (ma már mindezek a rendelkezések együttesen találhatók a fent jelzettek szerint a Ptk-ban) mondott ki a Kúria a BH 2016. évi 280. számú döntésében, annak is elsősorban a II. pontjában foglaltakban. Ezt a bírói döntést az internetes közzététel 9. számú mellékleteként közöljük.

A vállalkozás hitelezhető a vállalkozás tagja, vagy tagjai részéről is. Ennek közkeletű elnevezése tagi kölcsön, vagy egyéni vállalkozás esetén a nem vállalkozói vagyonból történő vagyoni betét nyújtása.

